

CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN RÈN LUYỆN TÍNH TIÊN PHONG, GƯƠNG MẪU THEO GƯƠNG CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

ThS. TÓNG KIM ĐÔNG^(*)

ThS. TRẦN THỊ HUYỀN CHANG^(**)

Ngày nhận bài: 15/10/2023

Ngày thẩm định: 20/10/2023

Ngày duyệt đăng: 15/11/2023

Tóm tắt: “*Kiên quyết nhất, hăng hái nhất, trong sạch nhất, tận tâm tận lực phụng sự Tổ quốc và nhân dân*”⁽¹⁾ là những biểu hiện cơ bản của tính tiên phong, gương mẫu mà Hồ Chí Minh yêu cầu cán bộ, đảng viên phải tích cực rèn luyện. Người là tấm gương mẫu mực về tính tiên phong, gương mẫu trong lời nói và hành động. Điều đó đã tạo nên giá trị tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên theo gương Chủ tịch Hồ Chí Minh cần tiếp tục nghiên cứu những chỉ dẫn của Người để thực hành trong đời sống và công tác của mỗi cán bộ, đảng viên.

Từ khóa: tiên phong, gương mẫu; Hồ Chí Minh; cán bộ, đảng viên

1 Tiên phong, gương mẫu theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Trong suốt quá trình hoạt động cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh vai trò tiên phong, gương mẫu của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Trong các bài nói, bài viết, Người đã rất nhiều lần đề cập đến tính “tiên phong”, “gương mẫu”. Chỉ tính riêng trong bộ Hồ Chí Minh toàn tập (bộ 15 tập) tái bản năm 2011, Hồ Chí Minh có 68 lần nhắc đến “tiên phong”, 430 lần nhắc đến “gương mẫu”. Điều này cho thấy, Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu cho đội ngũ cán bộ, đảng viên. Người luôn căn dặn cán bộ, đảng viên “dù công tác to hay nhỏ, địa vị cao hay thấp - ở đâu cũng phải làm gương mẫu cho quần chúng”⁽²⁾.

(*) Trường Đại học Giao thông vận tải

(**) Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

“Tiên phong” nghĩa là “Đi đầu, dẫn đầu trong phong trào”⁽³⁾; “Gương mẫu” là “tấm gương điển hình, mẫu mực để người khác nói theo. Có tính chất tốt đẹp, điển hình, làm khuôn mẫu cho người khác nói theo”⁽⁴⁾. Theo đó, tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên thể hiện trong các phong trào cách mạng, tác phong công tác, đạo đức, lối sống chuẩn mực. Tiên phong, gương mẫu là bản chất của người đảng viên, gắn liền với vai trò của đảng viên đối với hoạt động của Đảng, với tổ chức đảng và quần chúng nhân dân. Đó chính là tinh thần dẫn đầu, dũng cảm, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, có ý thức trách nhiệm cao, “Đặt lợi ích của Đảng và của nhân dân lao động lên trên, lên trước lợi ích riêng của cá nhân mình. Hết lòng hết sức phục vụ nhân dân. Vì Đảng, vì dân mà đấu tranh quên mình, gương mẫu trong mọi việc”⁽⁵⁾ suốt đời, phấn đấu cho mục đích, lý tưởng của Đảng, của dân tộc. Đó còn là tiên phong, gương mẫu trong tổ chức thực hiện và hướng dẫn nhân dân thực hiện đường lối

của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Muốn hướng dẫn nhân dân, cán bộ, đảng viên phải “làm mực thước cho người ta bắt chước”⁽⁶⁾.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định cán bộ, đảng viên “là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời đem tình hình của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ, đề đặt chính sách cho đúng”⁽⁷⁾, “Mọi công việc Đảng đều do đảng viên làm. Mọi nghị quyết Đảng đều do đảng viên chấp hành. Mọi chính sách của Đảng đều do đảng viên mà thấu đến quần chúng. Mọi khẩu hiệu, mọi kế hoạch của Đảng đều do đảng viên cố gắng thực hiện”⁽⁸⁾. Vì vậy, rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên theo gương Chủ tịch Hồ Chí Minh có ý nghĩa rất sâu sắc, ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát triển của đất nước và nhân dân, vì: “tư tưởng và hành động của mỗi một đồng chí rất có quan hệ đến toàn quốc. Nếu một người sơ suất, một việc sơ suất là có thể hỏng việc to; sai một ly đi một dặm”⁽⁹⁾.

Trải qua mỗi giai đoạn cách mạng, theo từng thời điểm lịch sử, ***tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên theo Hồ Chí Minh được biểu hiện qua những khía cạnh*** sau:

Thứ nhất, cán bộ, đảng viên tiên phong, gương mẫu về giữ gìn và thực hành phẩm chất đạo đức cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, lời nói đi đôi với việc làm

Theo Hồ Chí Minh, cán bộ, đảng viên tiên phong đi đầu, nêu cao giá trị đạo đức gắn với ý thức trách nhiệm, hoàn thành tốt nhiệm vụ chính trị, đem lại độc lập, tự do cho Tổ quốc, hạnh phúc cho nhân dân. Hồ Chí Minh quan niệm, tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên là những phẩm chất đạo đức cơ bản mà Hồ Chí Minh yêu cầu cán bộ, đảng viên cần phải có. Do đó, mỗi cán bộ, đảng viên phải cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, thống nhất giữa lời nói và hành động. Muốn làm được điều này, cán bộ, đảng viên tự mình trở thành tấm gương sáng để quần chúng nói theo “mình phải làm gương, gắng làm gương trong anh em, và khi đi công tác, gắng làm gương cho dân”⁽¹⁰⁾. Ngày 18/01/1949, trong bài nói chuyện tại buổi Lễ Bế mạc Hội nghị cán bộ của Đảng

lần thứ sáu, Hồ Chí Minh từng nhắc nhở cán bộ, đảng viên: “Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ “cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức”⁽¹¹⁾.

Cuộc đời Chủ tịch Hồ Chí Minh là sự thống nhất cao giữa lời nói và hành động. Người từng căn dặn cán bộ, đảng viên: “Nói miệng, ai cũng nói được. Ta cần phải thực hành... Trước hết, mình phải làm gương, gắng làm gương trong anh em, và khi đi công tác, gắng làm gương cho dân. Làm gương về cả ba mặt: Tinh thần, vật chất và văn hóa... Muốn làm được, ta phải: Quyết tâm, tin tâm và đồng tâm”⁽¹²⁾. Do đó, để dẫn dắt, hướng dẫn nhân dân, cán bộ, đảng viên phải thực hành nói đi đôi với làm, tiên phong, gương mẫu về giữ gìn và thực hành phẩm chất đạo đức cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư.

Thứ hai, cán bộ, đảng viên tiên phong, gương mẫu mọi lúc, mọi nơi, trong mọi lĩnh vực của đời sống hằng ngày

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Người đảng viên... từ việc làm, lời nói cho đến cách ăn ở, phải thế nào cho dân tin, dân phục, dân yêu”⁽¹³⁾. Điều đó đặt ra yêu cầu với mỗi cán bộ, đảng viên phải gương mẫu mọi lúc, mọi nơi “gương mẫu trong lao động sản xuất và trong học tập”⁽¹⁴⁾; “xung phong gương mẫu trong mọi công việc, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân”⁽¹⁵⁾. Hồ Chí Minh yêu cầu cán bộ, đảng viên phải phấn đấu tu dưỡng, rèn luyện đạo đức không ngừng: “đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hằng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”⁽¹⁶⁾. Theo Hồ Chí Minh, tiên phong, gương mẫu là chìa khóa để cán bộ, đảng viên giữ được lòng tin, sự hăng hái, tin nhiệm của nhân dân, vì có được lòng dân thì mọi công việc dù khó khăn đến mấy cũng hoàn thành: “Để mười lần không dân cũng chịu, Khó trăm lần dân liệu cũng xong”⁽¹⁷⁾.

Thứ ba, cán bộ, đảng viên tiên phong, gương mẫu dẫn dắt quần chúng nhân dân “cố gắng làm kiểu mẫu cho quần chúng trong mọi việc”

Tiên phong, gương mẫu hướng dẫn quần chúng nhân dân là một trong những yêu cầu cơ

bản Hồ Chí Minh đặt ra cho cán bộ, đảng viên phải thực hiện một cách thường xuyên, tự giác như trong sinh hoạt hằng ngày. Theo Người, cán bộ, đảng viên phải tiên phong, gương mẫu, bởi vì “Mỗi đảng viên là một người thay mặt cho Đảng trước quần chúng, để giải thích chính sách của Đảng và của Chính phủ cho quần chúng hiểu rõ và vui lòng thi hành. Mà muốn cho quần chúng hăng hái thi hành, thì người đảng viên ắt phải xung phong làm gương mẫu để quần chúng bắt chước, làm theo”⁽¹⁸⁾. Muốn dẫn dắt quần chúng nhân dân đi theo thì phải làm gương, tiên phong đi đầu “trong mọi công việc, đảng viên đều xung phong gương mẫu, thực hiện khẩu hiệu “Đảng viên đi trước, làng nước đi sau”⁽¹⁹⁾.

Năm 1945, trong bài nói chuyện tại buổi Lễ tốt nghiệp khóa 5 Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, Người căn dặn cán bộ, đảng viên trong quan hệ với nhân dân “phải làm sao cho dân yêu mến. Phải nhớ rằng dân là chủ. Dân như nước, mình như cá. Lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết. Phải làm cho dân mến, khi sắp tới dân mong, khi đi dân tiếc, chớ vác mặt làm quan cách mạng cho dân ghét, dân khinh, dân không ủng hộ... mình phải làm gương cho đồng bào, phải siêng năng, hăng hái... mình bảo người ta 10 ngày nhịn ăn một bữa mà chính đến ngày nhịn, mình lại cứ chén tỳ tỳ thì nghe sao được. Đáng lý dân nhịn một bữa mình nhịn hai bữa mới phải... Miệng nói tay phải làm mới được”⁽²⁰⁾. Đây là những chỉ dẫn vô cùng quý báu, thiết thực, cụ thể về tính tiên phong, gương mẫu mà cán bộ, đảng viên phải ra sức rèn luyện và tu dưỡng.

Như vậy, theo Hồ Chí Minh, cán bộ, đảng viên muốn thực hiện tốt nhiệm vụ vẻ vang của mình thì phải cố gắng làm kiểu mẫu cho quần chúng trong mọi việc, mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Trước hết, để làm tốt điều này, cán bộ, đảng viên phải chủ động đối thoại với nhân dân, sâu sát thực tiễn đời sống nhân dân để hiểu tâm tư, nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Gương mẫu thực hiện nghĩa vụ công dân nơi cư trú, khách quan, công bằng, giải quyết kịp thời những vấn đề đem lại lợi ích cho nhân dân. Đồng thời, phải đấu tranh kiên quyết với những hành vi

gây phiền hà, sách nhiễu, ảnh hưởng đến lợi ích thiết thực của nhân dân. Tiên phong, gương mẫu, đi đầu trong việc đổi mới cải cách hành chính, thực hiện tốt phương châm “thật sự tin dân, trọng dân, gần dân, hiểu dân, học dân, dựa vào dân và có trách nhiệm với dân” để tạo dựng niềm tin, sự ủng hộ của nhân dân hoàn thành tốt nhiệm vụ chính trị.

2. Cán bộ, đảng viên rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu của Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay

Việc học tập và làm theo tư tưởng đạo đức cách mạng Hồ Chí Minh không chỉ là động lực tu dưỡng, rèn luyện của toàn thể cán bộ, đảng viên và nhân dân, mà còn là công việc, nhiệm vụ thường xuyên của các tổ chức đảng, các cấp chính quyền, các đoàn thể chính trị - xã hội, địa phương, đơn vị. Thấm nhuần và làm theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Đảng luôn đề cao tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên. Đảng luôn xác định tính tiên phong, gương mẫu là tiêu chuẩn của người đảng viên, được thể hiện trong Điều lệ Đảng. Trải qua các kỳ đại hội, Đảng luôn thống nhất quan điểm rèn luyện, bồi dưỡng tính tiên phong, gương mẫu cho cán bộ, đảng viên.

Từ Đại hội lần thứ IV (năm 1976) đến Đại hội lần thứ XIII (năm 2021), Đảng luôn khẳng định phải rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu cho cán bộ, đảng viên, người có chức vụ càng cao thì càng phải gương mẫu. Đã là cán bộ, đảng viên, phải tiên phong, gương mẫu, tự rèn luyện, tự phấn đấu trong học tập, trong công tác, rèn luyện đạo đức, lối sống, tuân thủ pháp luật, gần dân, hiểu dân, học dân, tin dân, có trách nhiệm với dân để tập hợp nhân dân thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đảng đã ban hành nhiều văn bản đề giáo dục, rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu cho cán bộ, đảng viên, như Quy định số 55-QĐ/TW ngày 19/12/2016 của Bộ Chính trị về một số việc cần làm ngay để tăng cường trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên; Quy định số 08-QĐ/TW ngày 25/10/2018

về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương; Kết luận số 01-KL/TW ngày 18/5/2021 về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW, ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Đặc biệt, tại Hội nghị Trung ương 4 khóa XIII, ngày 25/10/2021, Đảng đã ban hành Quy định số 37-QĐ/TW về những điều đảng viên không được làm và Kết luận số 21-KL/TW về đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, để mỗi cán bộ, đảng viên tự soi tự sửa.

Việc ban hành và chỉ đạo tổ chức thực hiện kết luận, chỉ thị của Đảng đã tạo ra hiệu ứng tích cực, có sức lan tỏa rộng lớn trong toàn Đảng, toàn quân và toàn dân, góp phần tăng cường tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên, đồng thời, đó là cơ hội để cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân hiểu sâu sắc về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Thời gian qua, thực hiện những chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về tính tiên phong, gương mẫu, toàn Đảng, mỗi cán bộ, đảng viên đã tu dưỡng, rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu trong mọi mặt của cuộc sống: “Đảng viên tự giác nêu gương để khẳng định vị trí lãnh đạo, vai trò tiên phong, gương mẫu, tạo sự lan tỏa, thúc đẩy các phong trào cách mạng... Trách nhiệm nêu gương đó phải được thể hiện từ trong tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tự phê bình, phê bình đến trong quan hệ với quần chúng, trách nhiệm trong công tác, ý thức tổ chức kỷ luật, đoàn kết nội bộ”⁽²¹⁾.

Tuy nhiên, trên thực tế, vẫn còn một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa thể hiện tốt vai trò tiên phong, gương mẫu: “Một bộ phận cán bộ, đảng viên, trong đó có cả cán bộ lãnh đạo, quản lý... chưa nêu cao tinh thần trách nhiệm, thiếu gương mẫu, phai nhạt lý tưởng, giảm sút ý chí, sa vào chủ nghĩa cá nhân, nói chưa đi đôi với làm”⁽²²⁾.

Sở dĩ, những hạn chế này là do một bộ phận cán bộ, đảng viên, nhất người đứng đầu cấp ủy, chính quyền chưa nhận thức rõ vai trò quan trọng của tiên phong, gương mẫu, chưa thực hiện tốt trách nhiệm nêu gương. Do đó, để rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu theo Hồ Chí Minh mỗi cán bộ, đảng viên **cần thực hiện tốt những nhiệm vụ sau:**

Thứ nhất, cán bộ, đảng viên nâng cao nhận thức, trách nhiệm trong việc chủ động, tích cực học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh

Trước hết, cán bộ, đảng viên phải nhận thức sâu sắc ý nghĩa, giá trị của tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Tiên phong, gương mẫu trong việc tuyên truyền đưa tư tưởng Hồ Chí Minh thấm sâu vào đời sống nhân dân, trở thành phương châm hành động, nền tảng tinh thần của toàn xã hội. Muốn làm tốt việc này, mỗi cán bộ, đảng viên phải không ngừng học tập, nêu gương về đạo đức, phong cách. Các cấp ủy đảng, mỗi cán bộ, đảng viên cần rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu của Chủ tịch Hồ Chí Minh, cụ thể hóa thành nội dung gắn với tình hình cụ thể tại cơ quan, đơn vị và với chức trách, nhiệm vụ của cán bộ, đảng viên để thực hiện hiệu quả, thiết thực Chỉ thị số 05-CT/TW và Kết luận số 01-KL/TW. Ngoài ra, cán bộ, đảng viên cần xây dựng kế hoạch học tập, bồi dưỡng nâng cao trình độ lý luận chính trị, quản lý nhà nước và năng lực hoạt động thực tiễn. Cán bộ, đảng viên phải xác định việc học tập, bồi dưỡng vừa là nhu cầu cần thiết, vừa là nhiệm vụ quan trọng phải được thực hiện thường xuyên.

Thứ hai, cán bộ, đảng viên nâng cao nhận thức và tự giác rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu về phẩm chất đạo đức, bản lĩnh chính trị và trình độ chuyên môn, nghiệp vụ

Đức và tài là yếu tố cốt lõi tạo nên phẩm chất, năng lực của người cán bộ, có mối quan hệ mật thiết với nhau. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, người cán bộ, đảng viên phải có tài và có đức, đức và tài phải thống nhất với nhau, trong đó đạo đức là gốc của người cách mạng, là nền tảng để cán bộ, đảng viên xây dựng thái độ và hành vi

chuẩn mực nhằm hoàn thành tốt nhiệm vụ chính trị. Mỗi cán bộ, đảng viên phải nâng cao nhận thức về việc rèn luyện phẩm chất đạo đức, trình độ chuyên môn thể hiện trong nhận thức và hành động, quyết tâm suốt đời phấn đấu vì mục tiêu, lý tưởng của Đảng, của sự nghiệp cách mạng.

Hiện nay, để rèn luyện phẩm chất đạo đức, bản lĩnh chính trị và nâng cao trình độ chuyên môn, cán bộ, đảng viên phải kiên định lập trường tư tưởng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tuyệt đối trung thành với mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, xây dựng tư duy, phương pháp làm việc khoa học, năng lực tổng hợp, tham mưu và dự báo các vấn đề nảy sinh của cơ quan, đơn vị; nắm chắc kiến thức lý luận và hiểu biết cơ bản điều kiện thực tiễn để cụ thể hóa và tổ chức thực hiện hiệu quả chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Mỗi cán bộ, đảng viên cần tích cực tra dồi, tự giác rèn luyện, tu dưỡng phẩm chất đạo đức, kiên định bản lĩnh chính trị và nâng cao năng lực tư duy làm chủ bản thân, làm chủ hoàn cảnh thực tiễn, giải quyết tốt các vấn đề mà thực tiễn đặt ra từ đó làm gương cho quần chúng nhân dân học tập và noi theo.

Thứ ba, cán bộ, đảng viên phải xây dựng và thực hành đạo đức công vụ, tự phòng, chống suy thoái về đạo đức, lối sống

Đạo đức công vụ là một nội dung trong môi trường văn hóa công sở dân chủ, văn minh, hiện đại, kỷ luật. Mỗi cán bộ, đảng viên phải tiên phong, gương mẫu trong việc giữ gìn văn hóa, tinh thần đoàn kết và tính kỷ luật, kỷ cương trong cơ quan, đơn vị. Gương mẫu, tự giác học tập, bồi dưỡng tư tưởng, đạo đức, lối sống; người có chức vụ càng cao càng phải gương mẫu trong việc xây dựng tập thể đoàn kết thống nhất về nhận thức và hành động. Mỗi cán bộ, đảng viên tự giác, tiên phong giữ gìn và thực hành chuẩn mực đạo đức công vụ góp phần thực hiện hiệu quả nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị. Bên cạnh đó, cán bộ, đảng viên cũng cần nghiêm khắc tự phê bình và phê bình, tự soi, tự sửa, tự nhìn nhận, xem xét, đánh giá bản thân một cách nghiêm túc theo chuẩn mực “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”,

kiên quyết đấu tranh chống lại những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng.

3. Kết luận

Cuộc đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh, từ bài viết, bài nói đến thực tiễn quá trình hoạt động cách mạng là minh chứng sinh động nhất, thuyết phục nhất thể hiện tính tiên phong, gương mẫu. Hơn một trăm năm đã trôi qua, những chỉ dẫn quý báu của Người về tính tiên phong, gương mẫu đối với mỗi cán bộ, đảng viên vẫn giữ nguyên giá trị, có ý nghĩa lớn cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta học tập và làm theo. Chính vì vậy, việc nghiên cứu, rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu theo gương Chủ tịch Hồ Chí Minh là việc làm cần thiết và quan trọng, góp phần không nhỏ vào công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh giai đoạn hiện nay □

(1), (2) và (13) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.7, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.50, 55 và 55

(3) và (4) Nguyễn Như Ý, *Đại từ điển Tiếng Việt*, Nxb Văn hóa - Thông tin, Hà Nội, 1999, tr.1630 và 762

(5) và (16) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.11, tr.603 và 612

(6) và (11) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.6, tr.16 và 16

(7) và (9) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.5, tr.309 và 87

(8) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.8, tr.281

(10), (12) và (20) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.4, tr.171, tr.171 và 117

(14) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.13, tr.107

(15) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.14, tr.110

(17), (18) và (19) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sdd, t.15, tr.280, 546 và 546

(21) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.1, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.183-184

(22) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XIII*, Nxb Chính trị quốc gia, Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.89